

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/62/2024
Identifikačné číslo spisu:	1115206165
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1115206165.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov I/ N. D., narodeného XX. O. XXXX, W. XXX a 2/ T. D., narodeného XX. R. XXXX, W. XXX, zastúpených advokátkou Mgr. Andreou Trokanovou, Trenčianske Teplice, Štvrť SNP 61, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody 66 050,04 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. Bl - 4C/69/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. marca 2023 sp. zn. 15Co/11/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. marca 2023 sp. zn. 15Co/11/2022 v napadnutej časti vo veci samej týkajúcej sa sumy 12 137,03 eura a v časti trov konania z r u š u j e a v e c m u v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 29. apríla 2021 č. k. 4C/69/2015-298 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť právnomu predchodcovi žalobcov S. D. titulom náhrady majetkovej ujmy sumu 12 137,03 eur a titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 10 000 eur, žalobu vo zvyšku zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil ustanoveniami čl. 46 ods. 3 ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky, § 3 ods. 1 a 2, § 4 ods. 1 písm. a) bod 1., § 8 ods. 5 písm. b), § 15 ods. 1, § 16 ods. 1 a 4 veta posledná, § 17 ods. 1, 2 a 3 a § 18 ods. 1 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení účinnom v čase vydania nezákonného rozhodnutia (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a § 5 ods. 1 zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilným trestnými činmi; vecne potom tým, že uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície Trenčín zo 14. marca 2007 ČVS: KRP-23/OEK-TN-2006 Jo bolo právnomu predchodcovi žalobcov S. D. vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločinu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. c) a ods. 4 písm. a) s poukazom na § 138 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej len

„Trestný zákon“) a prečinu porušovania práv k ochrannej známke, označeniu pôvodu výrobku a obchodnému menu podľa § 281 ods. 1 a ods. 2 písm. b) Trestného zákona, spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a že uznesením Okresného súdu Trenčín zo 17. marca 2007 č. k. OTp/40/2007-16, právoplatným 10. apríla 2007, bol S. D.Š. vzatý do väzby, že vo väzbe bol od 13. marca 2007 do 14. novembra 2007 a uznesením Okresného súdu Trenčín zo 14. novembra 2007 sp. zn. OTp/127/2007 bol prepustený z väzby na slobodu po zložení peňažnej záruky 500 000 Sk. Ďalej rozsudkom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou z 21. novembra 2012 č. k. 2T/13/2012-4662, ktorý nadobudol právoplatnosť 6. marca 2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo 6. marca 2013 č. k. 23To/12/2013-4685, bol S. D. oslobodený spod obžaloby, pretože skutok, za ktorý bol stíhaný, nie je trestným činom. S. D. si v trestnom konaní zvolil troch obhajcov (JUDr. Karola Javorčika, JUDr. Štefana Mišoviča a JUDr. Juraja Trokana), ktorí si vyúčtovali odmenu za právne zastúpenie spolu 13 726,28 eur. S. D. návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej mu rozhodnutím o väzbe vo výške 66 050,04 eur podal Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré žiadosť posúdilo ako nedôvodnú pre nepreukázanie zákonných predpokladov vzniku nároku na náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím o väzbe v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. bez ďalšieho bližšieho zdôvodnenia.

3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že uznesenie Okresného súdu Trenčín zo 17. marca 2007 č. k. OTp/40/2007-16 bolo nezákonným rozhodnutím o väzbe a v príčinnej súvislosti s ním vznikla S. D. výkonom väzby v období od 13. marca 2007 do 14. novembra 2007 škoda, za ktorú zodpovedá žalovaná. Jeho majetkovou ujmom boli trovy obhajoby, ktoré vynaložil na obhajobu smerujúcu k odstráneniu nežiadúcich právnych dôsledkov spojených s výkonom jeho väzby. Obhajcovia zvolení S. D. si za jeho obhajobu vyúčtovali odmeny spolu 13 726,28 eur (JUDr. Karol Javorčík sumu 1 613,84 eur, JUDr. Štefan Miškovič sumu 7 045,71 eur a JUDr. Juraj Trokan sumu 5 066,73 eur). Časť odmeny za obhajobu v sume 1 589,25 eur žalobca podľa súdu nepreukázal dôkazom svedčiacim o jeho úhrade (odmena vyúčtovaná JUDr. Karolom Javorčíkom 17. mája 2007), v tejto časti žalobu ako nedôvodnú zamietol a žalovanej uložil povinnosť nahradiť právnenému predchodcovi žalobcov S. D. škodu spočívajúcu v trovách obhajoby v sume 12 137,03 eur.

4. Námietku žalovanej o potrebe skúmania účelnosti úkonov obhajcov vykonaných v trestnom konaní vedenom proti S. D. považoval súd prvej inštancie za neopodstatnenú s odôvodnením, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody sa neposudzuje účelnosť trov vynaložených v súvislosti s obhajobou v trestnom konaní, ale to, o čo sa majetok poškodeného zmenšil v príčinnej súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutia (rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. júna 2017 sp. zn. 10Co/67/2016). K ďalšej námietke žalovanej, že časť uplatnených nákladov na trovy obhajoby nehradil žalobca, ale tretia osoba, uviedol, že tou bola manželka žalobcu v čase, keď bol vo väzbe a samotná skutočnosť, že advokátovi za žalobcu, ktorý nemohol disponovať so svojimi peňažnými prostriedkami, zaplatila manželka a je uvedená aj na príjmovom doklade, nemožno posúdiť tak, že žalobcovi tieto náklady na obhajobu nevznikli.

5. Súd prvej inštancie ďalej nevyhovел žalobe v časti náhrady ušlého zisku v čase trvania väzby žalobcu v sume 37 323,76 eur ako 25 % marže z ceny neuskutočnených predajov troch traktorov 149 295,03 eur, pre nepreukázanie tohto nároku. K nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch 15 000 eur uviedol, že S. D. vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá mu bola spôsobená rozhodnutím o vzatí do väzby, považoval ju však za zjavne neprimerane vysokú v porovnaní, napr. s nárokmi osôb poškodených násilnými trestnými činmi v zmysle zákona č. 215/2006 Z. z. a priznal mu náhradu len 10 000 eur s prihliadnutím na to, že dovtedy nebol trestne stíhaný a bol bezúhonný, rešpektovaný, vážený občan a podnikateľ, že po jeho vzatí do väzby a počas výkonu väzby sa od neho odvrátili nielen jeho zákazníci a obchodní partneri, ale aj dovtedajší priatelia, známi, susedia a spoluobčania Ruskoviec, k čomu prispela do značnej miery aj medializácia jeho vzatia do väzby.

6. Súd prvej inštancie napokon zamietol žalobu aj v časti úrokov z omeškania 5,15 % ročne zo sumy 66 050,04 eur od 19. júla 2014 do zaplattenia, pretože tie nemajú oporu v zákone č. 514/2003 Z. z. O trovách konania rozhodoval podľa ustanovení § 255 ods. 1 a 2 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z.

Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), a keďže úspešnejšia žalovaná výslovne uviedla, že nárok na náhradu trov konania si neuplatňuje, nárok na náhradu trov konania jej nepriznal.

7. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie len „nižšie súdy“) na odvolanie oboch procesných strán rozsudkom z 29. marca 2023 sp. zn. 15Co/11/2022 rozhodol o pokračovaní s dedičmi pôvodného žalobcu S. D., N. D. a T. D., rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady majetkovej ujmy sumu 12 137,03 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku potvrdil; vo výroku, ktorým bola uložená žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu 10 000 eur rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie v tomto rozsahu zastavil; vo výroku, ktorým súd zamietol žalobu v časti týkajúcej sa zaplatenia ušlého zisku v sume 37 323,76 eur a úroku z omeškania 5,15 % ročne zo žalovanej sumy od 19. júla 2014 do zaplatenia a vo výroku, ktorým súd žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania napadnutý rozsudok potvrdil a žiadnej zo sporových strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

8. Vzhľadom na to, že v priebehu odvolacieho konania (29. novembra 2021) žalobca S. D. zomrel, podľa ustanovenia § 63 CSP odvolací súd rozhodol o pokračovaní v konaní s jeho dedičmi. K uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy uviedol, že právo na poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. má osobný charakter a smrťou poškodenej osoby zaniká. Keďže predmetom konania v tejto časti nebola majetková vec a neprichádzalo do úvahy pokračovanie v konaní o nej s právnymi nástupcami zomrelého (§ 63 ods. 2 CSP), odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým uložil žalovanej povinnosť nahradiť pôvodnému žalobcovi nemajetkovú ujmu 10 000 eur zrušil a konanie v tomto rozsahu zastavil (za použitia analógie podľa ustanovení § 370 ods. 2, § 62, § 63, § 161 ods. 2 CSP).

9. Ostatné časti rozhodnutia súdu prvej inštancie, vo výroku, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady majetkovej ujmy sumu 12 137,03 eur, vo výroku, ktorým zamietol žalobu v časti týkajúcej sa zaplatenia náhrady ušlého zisku 37 323,76 eur a úrokov z omeškania 5,15 % ročne zo žalovanej sumy od 19. júla 2014 do zaplatenia a vo výroku, ktorým žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania, podľa § 387 CSP potvrdil, a keďže sa stotožnil s odôvodnením rozsudku ako správnym, toto už nedoplnil. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie v predmetnej právnej veci v súlade s ustálenou súdnou praxou podrobne uvádzal zásady pre uplatnenie náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., správne poukázal na to, že zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu (§ 3 ods. 2), a že podmienkou úspechu žalobcu je preukázanie existencie nezákonného rozhodnutia (alebo nesprávneho úradného postupu) orgánu štátu, vzniku škody (nemajetkovej ujmy) a príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom a vznikom škody, resp. nemajetkovej ujmy.

10. K rozhodnutiu o priznaní náhrady majetkovej ujmy 12 137,03 eur, ktorá zodpovedá trovám obhajoby S. D. v trestnom konaní, odvolací súd uviedol, že žalovaná v odvolaní len veľmi všeobecne uviedla, kedy a za akých okolností má poškodený nárok na náhradu škody v podobe trov obhajoby a kedy nie. K predmetnej právnej veci neuviedla, či vôbec (a v akom rozsahu), má žalobca nárok na náhradu nákladov vynaložených na obhajobu, a za ktoré úkony obhajoby a v akej sume môže žalobcovi patriť ich náhrada. Odvolací súd tak nemohol v tejto časti vecne a právne preskúmať rozsudok súdu prvej inštancie. Stotožnil sa aj so záverom súdu prvej inštancie o nároku na náhradu ušlého zisku a úrokov z omeškania. Žalobca v odvolaní uvádzal rovnaké argumenty ako v konaní pred súdom prvej inštancie, podľa odvolacieho súdu však tieto nespochybnili správnosť napadnutého rozsudku. Odvolací súd žiadnej zo sporových strán nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, pretože obe strany mali čiastočný úspech, čo odôvodnil ustanoveniami § 396 ods. 1, § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP.

11. Proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorej potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcom náhradu majetkovej ujmy 12 137,03 eur, podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1

písm. a) CSP a navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu podľa ustanovenia § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Dôvod dovolania uvádzaný v § 420 písm. f) CSP v danej veci podľa dovolateľky spočíva v nedostatočnom a nepresvedčivom odôvodnení rozsudku v napadnutej časti, ktoré sa nevysporiadalo s jej argumentami o potrebe skúmania účelnosti úkonov obhajoby, ako aj ich príčinnej súvislosti s titulom uplatneného nároku (rozhodnutím o väzbe), podporenými poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 28. apríla 2016 sp. zn. 6Cdo/402/2015 (R 17/2018), ktoré považovala za natoľko zásadné, že si vyžadovali osobitnú pozornosť odvolacieho súdu. Napriek tomu, že v odvolaní poukázala na svoje vyjadrenie z 20. mája 2019, v ktorom jasne označila úkony právnej služby, ktoré boli podľa nej neúčelné a nepreukázané, prípadne s väzbou nesúvisiace, dovolací súd konštatoval, že neuviedla presne, za ktoré úkony obhajoby a v akej sume, môže byť žalobca úspešný a nárok na náhradu skutočnej škody žalobcom priznal iba na základe preukázaného zmenšenia majetku pôvodného žalobcu, čo je podľa nej zjavným porušením práva na spravodlivý proces.

13. Podľa dovolateľky rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky účelnosti a dôvodnosti nákladov vynaložených pôvodným žalobcom na právne zastúpenie v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie o väzbe ako aj existencie ich príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím o väzbe, ktoré boli nesprávne právne posúdené.

14. Žalovaná mala za to, že dovolací súd sa pri zisťovaní existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou odklonil od názoru dovolacieho súdu vyjadreného v rozsudku zo 16. októbra 2013 sp. zn. 2Cdo/292/2006 (publikovaný pod č. 2 v ZSP 1/2008), podľa ktorého atribútom príčinnej súvislosti je priamosť pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný, nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pre záver o existencii príčinnej súvislosti nestačí pravdepodobnosť, príčinná súvislosť musí byť vždy s istotou preukázaná, pričom dôkazné bremeno zaťažuje poškodeného. Najvyšší súd ďalej v uznesení z 30. októbra 2013 sp. zn. 6MCdo/16/2012, uviedol, že „Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Musí byť teda doložené, že nebyť protiprávneho konania (opomenutia) škodcu, škodlivý následok by nenastal. Ak príčinou škody je iná skutočnosť (napr. porušenie zmluvnej povinnosti samotným poškodeným), zodpovednosť za škodu nenastáva.“ (obdobne rozhodnutia sp. zn. 5Cdo/24/2011 a 3Cdo/313/2009).

15. Dovolaťka s poukazom na rozhodnutia dovolacieho súdu z 30. októbra 2013 sp. zn. 6MCdo/16/2012, z 24. februára 2011 sp. zn. 3Cdo/313/2009 a z 13. augusta 2018 sp. zn. 4Cdo/191/2017 zdôraznila, že nenamietala zistený skutkový stav, t. j. existenciu rozhodnutia o väzbe a úhradu za právne zastúpenie pôvodného žalobcu, ale to, že rozhodnutie o väzbe nebolo príčinou vzniku škody žalobcu spočívajúcej v úhrade za úkony vykonané v danom trestnom konaní obhajcami, ktoré neboli vykonané vo vecnej a časovej súvislosti s rozhodnutím o väzbe, čím nebola splnená zákonná podmienka pre vyodenie zodpovednosti žalovanej za škodu v zodpovedajúcom rozsahu (existencia príčinnej súvislosti). Dovolací súd existenciu príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím o väzbe a uhradenými trovami konania za obhajobu neposudzoval, nakoľko mal za to, že škodou je suma uhradená pôvodným žalobcom jeho právnym zástupcom v danom trestnom konaní. Uznesením Okresného súdu Trenčín zo 17. marca 2007 sp. zn. 0Tp/40/2007 bol žalobca vzatý do väzby, ktorá trvala od 13. marca 2007 do 14. novembra 2007. Podľa ustanovenia § 8 ods. 5 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z. nevyhnutnou podmienkou na vznik práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe je vzatie do väzby a samotný výkon väzby. Už len zo samotnej skutočnosti, že vyúčtované právne služby boli v časti poskytnuté po 14. novembri 2007, t. j. po výkone väzby žalobcom, znamenajú vylúčenie ich vzniku v príčinnej súvislosti s rozhodnutím o väzbe. Pretože zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutím o väzbe nenastáva, ak je príčinou škody iná skutočnosť (uznesenie o vznesení obvinenia), ako to vyplýva z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/16/2012, 5Cdo/24/2011 a 3Cdo/313/2009, priznanie nároku na náhradu škody i za trovy obhajoby nesúvisiace s rozhodnutím o väzbe predstavuje

nesprávne právne posúdenie nároku a nerešpektovanie uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe.

16. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Podľa nich sa nižšie súdy vysporiadali s právne relevantnou argumentáciou žalovanej adekvátne a preskúmateľne a správne posúdili aj príčinnú súvislosť medzi skutočnosťou, ktorej následkom mala byť škoda a samotným vznikom škody.

17. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

18. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

19. Dovolateľka v danej veci vyvodzovala prípustnosť dovolania najmä z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia v napadnutej časti, nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia o náhrade účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie o väzbe podľa § 18 ods. 1 a 3 zákona č 514/2003 Z. z. a nevysporiadanie sa s jej podstatnými námietkami uplatnenými v odvolaní.

20. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle ustanovení § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení.

21. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

22. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). K porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (I. ÚS 105/06 a III. ÚS 330/2013, 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018 bod 26 a 5Cdo/57/2019 body 9 a 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkov odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

23. Podľa § 387 ods. 3 vety druhej CSP odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

24. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a

zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal alebo nie a odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Rovnako podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že táto síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

25. V odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti na odvolacie námietky žalovanej k rozhodnutiu o náhrade škody, že náhradu možno priznať iba za účelne vynaložené trovy, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie o väzbe, okrem iných aj za hotové výdavky a odmenu za zastupovanie určenú ako tarifnú odmenu advokáta (§ 18 ods. 1 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z.) súd konštatoval, že žalovaná v odvolaní len veľmi všeobecne dôvodila „kedy a za akých okolností má poškodený nárok na náhradu škody v podobe trov obhajoby a kedy nie. V predmetnej právnej veci ale neuvádzala, či a vôbec, resp. v akom rozsahu, svedčí poškodenému nárok na náhradu trov škody v podobe trov obhajoby; neuviedol presne, za ktoré úkony obhajoby, v akej sume, môže byť žalobca úspešný. Odvolací súd tak nemohol v tejto časti vecne a právne preskúmať rozsudok súdu prvej inštancie. To v konečnom dôsledku spôsobilo, už bez ďalšieho, že odvolanie dôvodné nie je (proti rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku I. a vo vzťahu k náhrade škody v podobe trov obhajoby žalobcu v trestnom konaní).“.

26. Tento záver však nepodporuje odvolacím súdom zhrnutý obsah odvolania žalovanej v bodoch 2.2. a 2.2.1, že: „Za splnenia ďalších podmienok je možné žalobcovi priznať len náhradu skutočnej škody v obhajoby len za tie úkony právnej služby, ktoré vznikli v príčinnej súvislosti s väzbou žalobcu, teda tie, ktorých vznik bol podmienený vydaním rozhodnutia o väzbe ako príčinou. Súd pochybil, keď žalobcovi priznal náhradu trov konania za celé trestné stíhanie, hoci žalobca celkom zjavne určil, že náhrady trov obhajoby v trestnom konaní sa domáha výlučne titulom rozhodnutia o väzbe; súd tým prekročil skutkový rámec žaloby. Pri skúmaní existencie škody v podobe náhrady trov obhajoby je potrebné posúdiť žalobcom vynaložené finančné prostriedky z hľadiska nutnosti a účelnosti. Samotná skutočnosť, že žalobca vynaložil v trestnom konaní, resp. v prípravnom konaní, finančné prostriedky na obhajobu, ešte neznamená, že si ich automaticky môže v rovnakom rozsahu uplatniť ako náhradu škody. Najprv mal žalobca preukázať reálne uskutočnené úkony právnej služby (čo sa nestalo) a následne mal súd skúmať opodstatnenosť a nutnosť takto vynaložených finančných prostriedkov. Štát nemôže zodpovedať za akékoľvek vynaložené trovy obhajoby len z dôvodu, že sa majetok žalobcu zmenšil z dôvodu ich úhrady právnomu zástupcovi. Žalobcovi mohol vzniknúť nárok na náhradu trov obhajoby vyvolané len rozhodnutím väzbe. K označenému rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30.3.2017, č.k. 10Co 67/2016-208, odvolateľ dôvodil, že tam súdená vec bola posudzovaná podľa zákona č. 58/1969 Zb. a že podstata námietok odvolateľa vôbec nesmerovala k účelnosti trov obhajoby. Súd prvej inštancie tak rozhodnutie odvolacieho súdu aplikoval nenáležite bez existencie podobnosti v procesnej obrane žalovaných, v rozpore so zákonom č. 514/2003 Z. z., judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V tejto súvislosti žalovaný odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28. 4. 2016 sp. zn. 6 Cdo 402/2015. Súd prvej inštancie sa nevysporiadal s jeho námietkami týkajúcimi sa účelnosti vynaložených trov obhajoby, hoci boli pre posúdenie a rozhodnutie veci podstatné.“.

27. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že mal preukázané nezákonné rozhodnutie o väzbe, vykonanie väzby v období od 13. marca 2007 do 14. novembra 2007 právnym predchodcom žalobcov ako aj to, že v danej trestnej veci pôvodný žalobca splnomocnil na svoje zastupovanie troch advokátov (JUDr. Karola Javorčíka, JUDr. Štefana Mišoviča a JUDr. Juraja Trokana), ktorí mu

poskytovali právnu pomoc, a ktorým patrila za toto zastupovanie odmena. K rozhodnutiu o nároku na náhradu účelne vynaložených trov konania, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie o väzbe, súčasťou ktorých sú aj účelne vynaložené hotové výdavky a odmena za právne zastupovanie určená ako tarifná odmena advokáta (§ 18 ods. 1 a ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.), na námietku žalovanej, že je potrebné skúmať účelnosť vynaložených trov konania, odvolací súd uviedol, že túto námietku považuje za neopodstatnenú „z dôvodu, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody sa neposudzuje účelnosť trov vynaložených v súvislosti s obhajobou v trestnom konaní ale len to, o čo sa majetok poškodeného zmenšil v príčinnej súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutie (rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 10Co/67/2016-208 zo dňa 30.03.2017)“.

28. Žalovaná k aplikácii ustanovenia § 18 ods. 3 zákona 514/2003 Z. z. v odvolaní poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. apríla 2016 sp. zn. 6Cdo/402/2015, na čo odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nereagoval. Vzhľadom na výslovnú úpravu v § 18 ods. 1 a ods. 3 zákona 514/2003 Z. z., ktorá poškodenému nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci priznáva nárok na náhradu účelne vynaložených trov daného konania, odôvodnenie odvolacieho súdu, že pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody sa neposudzuje účelnosť trov vynaložených v súvislosti s obhajobou v trestnom konaní, nie je možné považovať za dostatočné a presvedčivo interpretujúce danú právnu normu. Podľa dovolacieho súdu sa odvolací súd napriek výslovnému príkazu odvolaciemu súdu v ustanovení § 387 ods. 3 CSP vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, v odôvodnení rozhodnutia nezaoberal zásadnými tvrdeniami žalovanej v odvolaní, a to ani v najvšeobecnejšej rovine a výslovne sa nimi zaoberať odmietol. Platí to predovšetkým o námietkach žalovanej, ktoré z pohľadu rešpektovania jej práva na spravodlivý proces možno označiť za hlavné, a ktoré si vyžadovali špecifickú odpoveď. Išlo o argumentáciu žalovanej, že bolo potrebné skúmať účelnosť vynaložených trov konania, ktorých náhradu si v konaní žalobcovia uplatňovali, ako aj to, či trovy ktorých náhradu si uplatňovali boli v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím o väzbe. Požiadavka súdu, aby žalovaná uvádzala (či uznávala) v akej časti považuje nárok žalobcov za dôvodný, je v sporovom konaní neopodstatnená a skutočnosť, že tak v odvolaní neurobila, nemôže viesť k tomu, že sa odvolací súd odmietne zaoberať dôvodmi jej odvolania.

29. Z bodu 10 odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu podľa dovolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd nevzal do úvahy žiadnu z námietok žalovanej uvedenú v odvolaní a k odvolaciemu návrhu žalovanej neuviedol špecifickú odpoveď, hoci jeho povinnosťou bolo vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní žalovanej (§ 387 ods. 3 CSP). Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svoje rozhodnutie v dovolaní napadnutej časti odôvodnil spôsobom, ktorým založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Keďže odvolací súd nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania žalovanej žiadne konkrétne stanovisko, dovolaciemu súdu nezostalo iné ako prijať záver, že došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom vadou uvedenou v ustanovení § 420 písm. f) CSP. Tým, že sa odvolací súd nevysporiadal s podstatnými argumentami odvolateľky, a bez primeraného vysvetlenia ich ignoroval, porušil právo dovolateľky na spravodlivý proces (II. ÚS 120/2020).

30. Keďže dovolanie podané vo veci žalovanou podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP je prípustné a dôvodné, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti vo veci samej o náhrade škody spočívajúcej v náhrade trov konania, v ktorom bolo vydané rozhodnutie o väzbe, v sume 12 137,03 eur zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP), v ktorom odvolací súd riadne odôvodní svoje rozhodnutie tak, aby bolo zrozumiteľné a všeobecne presvedčivé.

31. Po tom, čo dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné podľa ustanovenia § 420 CSP, neposudzoval už opodstatnenosť ďalšej argumentácie žalovanej týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom (podľa § 421 ods. 1 zákona CSP). Postupoval pritom v súlade so svojou rozhodovacou praxou, ktorá sa ustálila na názore, že u dôvodne namietanej vady zmätočnosti (pri ktorej existencii musí byť dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušené a vec vrátená jeho pôvodcovi na ďalšie konanie) ide o takú procesnú nesprávnosť, pri ktorej je posudzovanie otázok súvisiacich so správnosťou právneho posúdenia veci predčasné (5Cdo/29/2016, 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017,

8Cdo70/2017, 3Cdo/146/2018 a 4Cdo/191/2018) a práve z tohto dôvodu vo veci nezisťoval, či je opodstatnená argumentácia žalovanej smerujúca proti právnomu posúdeniu veci odvolacím súdom (§ 421 ods. 1 CSP).

32. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil v napadnutej časti iba rozsudok odvolacieho súdu, vrátane rozhodnutia o trovách konania, ktoré má povahu výroku závislého na rozhodnutí vo veci a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

33. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.